

İmanın Hayata Yansıyan Güzelliği : Ruh Kalitesi

İnsanlar hakkında dış görünüşlerine, sahip oldukları maddi imkanlara, eğitimlerine veya toplum içindeki konumlarına bakarak bir kanaate varılabilir. Ancak insanın gerçek değerini belirleyen bunlar değildir. Bir insanın asıl karakteri; olaylar karşısındaki tavrında, başkalarına gösterdiği fedakarlıkta, zorluklar karşısındaki sabrında ve en önemlisi, nefsinin isteklerini ne ölçüde kontrol edebildiğinde ortaya çıkar.

Çünkü insanın nefsinde, kendi rahatını ve menfaatini gözetmeye, zorluklardan ve fedakarlıktan kaçınmaya meyleden bir yön vardır. İnsan bu yönünü kendi haline bıraktığında, yalnızca kendi çıkarını düşünen, sürekli başkalarından beklenti içinde olan ve en küçük bir zorluk karşısında dahi rahatından vazgeçmek istemeyen bir karakter geliştirebilir.

Oysa iman, insana bambaşka bir ruh ve ahlak kazandırır. Mümin yalnızca kendisine ne yapılacağını düşünmez; “Ben ne yapabilirim, karşımdaki insanın rahatını nasıl sağlayabilirim, Allah’ın rızasını nasıl kazanabilirim?” diye düşünür. İşte insanın ruhundaki derinliğin ve güzel ahlakın en önemli göstergelerinden biri de budur.

Ruh Kalitesinin Temeli: Allah’a Bağlılık, Tevekkül ve Nefse Hakim Olmak

İnsanın ruh kalitesini belirleyen en önemli unsurlardan biri, Allah’a olan bağlılığı ve O’na duyduğu güvendir. Allah’a tevekkül eden insan, hayatını sürekli endişe, hırs ve kaybetme korkusu içinde sürdürmez. Elindeki nimetleri küçümseyip yetersiz görerek, sahip olamadıklarının peşinde sürekli bir huzursuzluk yaşamaz. Elbette insan daha iyisini elde etmek, kendisini geliştirmek ve sahip olduğu imkanları artırmak için çalışabilir. Ancak bunu yaparken kalbinin dünya hırsına esir olmasına, sahip olduklarını hayatının amacı haline getirmesine izin vermez. Allah’ın kendisi için takdir ettiğine güvenerek hareket eder; sahip oldukları karşısında şükreder, elde etmek istedikleri için ise elinden gelen gayreti gösterir. Bu teslimiyet ve güven, insanın ruhunda huzur, denge ve sükunet meydana getirir.

Buna karşılık insan, kendisini nefsinin yönlendirmelerine bıraktığında, sahip olduğu nimetleri zamanla Allah'ın bir lütfu olmaktan çıkarıp doğal bir hak gibi görmeye başlayabilir. Daha fazlasını istemek, çalışmak ve hedefler belirlemek başlı başına yanlış değildir; asıl tehlike, dünya nimetlerine duyulan hırsın insanın kalbini kuşatması ve onu şükürden, kanaatten ve ahiret bilincinden uzaklaştırmasıdır. Böyle bir ruh halinde insan, kendisine yapılan iyilikleri sıradanlaştırabilir, başkalarının fedakarlıklarını olması gereken bir davranış olarak değerlendirebilir ve sahip olduklarının değerini zamanla gözünde kaybedebilir. Kur'an'da insanın nimetler ve kendisine gösterilen iyilikler karşısında nefesine kapıldığında nasıl bir ruh haline sürüklenebileceği şöyle bildirilmektedir:

“Size her istediğiniz şeyi verdi. Eğer Allah'ın nimetini saymaya kalkışırsanız, onu sayıp-bitirmeye güç yetiremezsiniz. Gerçek şu ki, insan pek zalimdir, pek nankördür.” (İbrahim Suresi, 34)

Mümin ise nefsinin bu eğilimine teslim olmaz. Kendisine verilen nimetleri Allah'ın bir lütfu, sevgisi ve rahmeti olarak görür; şükreder ve sahip olduklarının kıymetini bilir. Başkalarının kendisi için yaptığı iyilikleri sıradan bir davranış olarak görmek yerine, bunların birer fedakarlık olduğunu fark eder ve aynı güzelliği kendisinin de göstermesi gerektiğini düşünür. Böylece yalnızca kendisine sunulanları bekleyen değil, Allah'ın rızasını gözeterek başkalarına iyilik ve hizmet sunmayı isteyen bir ahlak kazanır.

Bu noktada nefesine hakim olmak, ruh kalitesinin en önemli göstergelerinden biri haline gelir. İnsan elbette çeşitli bedensel ve nefsanî ihtiyaçlara sahiptir. Ancak iman, bu ihtiyaçların insanın hayatına yön vermesine izin vermemeyi ve gerektiğinde iradesini kullanabilmeyi öğretir. İnsan kendi rahatını, çıkarını veya nefsinin isteklerini her şeyin üzerinde tutmadığında, aklının ve vicdanının gösterdiği doğrultuda hareket edebilir. Allah'ın rızası ile nefsinin istekleri karşı karşıya geldiğinde Allah'ın hoşnutluğunu tercih edebilmesi, insanın ruhundaki olgunluğun en önemli göstergelerinden biridir.

Müminin Ruh Kalitesinin Belirgin Göstergesi: Fedakarlık ve Güzel Ahlak

Nefsine hakim olabilen insan, bunu yalnızca kendi içinde yaşadığı bir mücadele olarak bırakmaz; bu olgunluk davranışlarına da yansır. Fedakarlık ve güzel ahlak, insanın imanındaki derinliğin ve ruhundaki olgunluğun en belirgin yansımalarındandır.

Gerçek sevgi, insanın yalnızca kendi rahatını ve çıkarlarını düşünmemesi; karşısındaki insanın huzurunu, ihtiyaçlarını ve iyiliğini de önemsemesiyle ortaya çıkar. Başkalarının ihtiyaçlarını gözetmek, gerektiğinde kendi rahatından vazgeçmek ve iyilik yaparken karşılık beklememek, güzel bir ruh halinin önemli göstergelerindendir.

İnsanın menfaat karşısındaki tavrı da ruh kalitesini ortaya koyar. Bir insan, maddi veya manevi bir karşılık elde edeceğini bildiğinde büyük bir gayret gösterebilir. Ancak davranışlarının temelinde sürekli bir menfaat beklentisi varsa, bu durum tek başına güzel ahlakın göstergesi değildir. Asıl önemli olan, insanın kendisine hiçbir kazanç sağlamayacak olsa bile doğru ve güzel olanı tercih edebilmesidir.

Ruh kalitesi yüksek olan mümin, iyiliği ve fedakarlığı öncelikle Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla yapar. Onun amacı insanların takdirini kazanmak, övgü görmek veya yaptığı iyiliğin karşılığını almak değildir. İnsanlar onun yaptıklarını görmese bile, Allah'ın bunları bildiğini ve gördüğünü bilmek onun için yeterlidir.

Nitekim İnsan Suresi'nin 9. ayetinde şöyle bildirilir:

“Biz size, ancak Allah'ın yüzü (rızası) için yediriyoruz; sizden ne bir karşılık istiyoruz ne bir teşekkür.”

Mümin de bu ahlakı benimser. Yaptığı fedakarlıkları insanların yanında dile getirerek kendisini öne çıkarmaya veya bunun karşılığında övgü almaya ihtiyaç duymaz. Allah'ın, yaptığı iyiliği bilmesi ve buna şahit olması onun için yeterlidir. Çünkü onun için asıl değerli olan, insanların ne düşündüğü değil, Allah'ın hoşnutluğudur.

Allah, fedakarlığın ve nefsin bencil eğilimlerinden korunmanın önemini şöyle bildirmektedir:

“Onlardan önce o yurda yerleşen ve imana sarılanlar kendilerine hicret edenleri severler ve onlara verilenlerden dolayı gönüllerinde bir ihtiyaç duymazlar. Kendilerinin ihtiyaçları olsa bile (onları) kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte onlar kurtuluşa erenlerdir.”
(Haşr Suresi, 9)

Bu ayette dikkat çekilen önemli hususlardan biri, insanın kendi ihtiyacı varken dahi başkasını kendisine tercih edebilmesidir. Çünkü fedakarlığın gerçek değeri, insanın herhangi bir zorluk yaşamadan verdiği şeyde değil, kendi nefsinin istediği ile başkasının iyiliği karşı karşıya geldiğinde yaptığı tercihte ortaya çıkar.

Rahatlık ve kişisel çıkar söz konusu olmadığında güzel davranmak kolaydır. Fakat insan kendi menfaatini gerektiğinde geri plana bırakıp başkasının iyiliğini gözetebiliyorsa, burada gerçek anlamda güzel ahlaktan söz edilebilir. Çünkü güzel ahlak, şartların elverişli olduğu zamanlarda ortaya konan geçici bir davranış değil, imanla şekillenmiş ve insanın karakterine yerleşmiş bir ahlak anlayışdır.

Ruh Kalitesinin Davranışlara Yansıması:Nezaket, İncelik ve Hizmet

Ruh kalitesi yalnızca büyük fedakarlıklarda veya önemli karar anlarında değil, günlük hayatın en küçük ayrıntılarında da kendisini gösterir. Gerçekten değer veren insan, karşısındaki kişinin rahatını, huzurunu ve hassasiyetlerini dikkate alır. Bu nedenle nezaket ve incelik yalnızca görgü kurallarından ibaret değildir; insanın sevgisini, saygısını ve güzel ahlakını günlük hayatına yansıtmalarının bir sonucudur.

Karşısındaki insanı önemseyen kişi, onun ihtiyaçlarını önceden düşünmeye ve rahatını sağlamaya çalışır. Sunulan ikramlardan bulunulan ortamın düzenine kadar pek çok ayrıntıda karşısındaki insanın huzurunu gözetir. Ortamın ışığından dekorasyonuna, düzeninden kullanım kolaylığına kadar çeşitli ayrıntıların karşısındaki kişiyi rahatsız etmeyecek şekilde düşünülmesi, bu ince ruhun bir yansımasıdır.

Buradaki amaç yalnızca bir ihtiyacı karşılamak değildir. Asıl amaç, karşısındaki insanın kendisini değerli, rahat ve huzurlu hissetmesini sağlamaktır. İnsan, karşısındakinin ihtiyaçlarını ve hassasiyetlerini ne kadar dikkatle gözetiyorsa, ona verdiği değeri de o ölçüde davranışlarıyla ortaya koyar.

Dolayısıyla güzel ahlak, yalnızca “iyi bir insan olmak” şeklindeki genel bir anlayıştan ibaret değildir. Karşısındaki insanı tanımaya, anlamaya ve onun ihtiyaçlarını fark etmeye yönelik bilinçli

bir dikkat de gerektirir. Ruh kalitesi yüksek olan insan, yalnızca kendisine söylenen ihtiyaçları karşılamakla yetinmez; mümkün olduğunca karşısındakinin söylemesine gerek kalmadan neye ihtiyaç duyabileceğini düşünür.

Kur'an'da Hz. İbrahim'in misafirlerine karşı gösterdiği davranış da bu ince ruhun güzel bir örneğidir. Hz. İbrahim, kendisine gelen misafirlerin herhangi bir talepte bulunmasını beklemeden onların ihtiyaçlarını düşünmüş ve hemen ikram hazırlamıştır. Misafirlerinin neye ihtiyaç duyduğunu kendilerinin söylemesini beklememesi, karşısındaki insanların rahatını önceden gözetken ince ve güzel bir ahlakın göstergesidir. Allah, Hz. İbrahim'in bu örnek davranışını şöyle bildirmektedir:

"Sana İbrahim'in ağırlanan konuklarının haberi geldi mi? Hani, yanına girdiklerinde: "Selam" demişlerdi. O da: "Selam" demişti. "(Haklarında bilgim olmayan) Yabancı bir topluluk." Hemen (onlara) sezdirmeden ailesine gidip, çok geçmeden semiz bir buzağı ile (geri) geldi." (Zâriyât Suresi, 24-26)

Burada dikkat çeken yalnızca yemek ikram edilmesi değildir. Hz. İbrahim'in, misafirlerinin ihtiyaçlarını önceden düşünüp onları bekletmeden ikramda bulunması, karşısındaki insanın rahatını kendi rahatından önce düşünen ince ve fedakar bir ruhun nasıl davranabileceğini göstermektedir.

Ruh kalitesi yüksek olan insan da benzer şekilde, karşısındaki kişinin ihtiyaçlarını fark etmek için dikkat gösterir. Güzel ahlakını yalnızca büyük fedakarlıklarla değil, günlük hayatın içindeki küçük inceliklerle de ortaya koyar.

Güzel söz söylemek, gönül almak, yerinde bir iltifat etmek ve karşısındaki insana sevildiğini ve değer verildiğini hissettirmek de ruh kalitesinin günlük hayattaki yansımalarındandır. İnsan isterse soğuk, mesafeli ve ilgisiz davranabilir. Ancak mümin, karşısındaki insanın kalbini kırmamaya, ona sevgi ve yakınlık hissettirmeye özen gösterir. Bunu insanların beğenisini kazanmak için değil, güzel ahlakın ve imanının bir gereği olarak yapar.

Dolayısıyla gerçek nezaket, yalnızca dışarıdan bakıldığında hoş görünen bir kibarlık değildir. Ruh kalitesi yüksek olan insan, karşısındaki kişiye verdiği değeri sözlerinden, davranışlarından ve

onun hassasiyetlerini gözetmesinden belli eder. Güzel ahlak, insanın yalnızca belirli ortamlarda sergilediği bir davranış biçimi değil, hayatının her alanına yansıyan bir karakter özelliğidir.

Sonuç: Ruh Kalitesinin Ölçüsü Allah'ın Rızasıdır

Bütün bunlar birlikte değerlendirildiğinde, insanın gerçek ruh kalitesinin sahip olduğu maddi imkanlarla, sosyal konumuyla veya dış görünüşüyle belirlenemeyeceği görülür. Bir insanın ruhundaki olgunluk; nefesine ne ölçüde hakim olduğu, sahip olduğu nimetlerin kıymetini ne kadar bildiği, başkaları için ne ölçüde fedakarlık yaptığı, zorluklar karşısında ne kadar sabır gösterdiği ve hayatında Allah'ın rızasını ne ölçüde gözettiğiyle ortaya çıkar.

Egoist insan, kendisine iyilik yapılmasını ve kendi rahatının gözetilmesini ister; ancak aynı fedakarlığı başkaları için göstermek istemeyebilir. Mümin ise bunun tersine, önce kendisi iyilik yapmayı, hizmet etmeyi ve karşısındaki insanın rahatını sağlamayı düşünür.

İman, insanı nefsinin isteklerinin ve kendi rahatının esiri olmaktan kurtarır. Bedensel ve nefsanî ihtiyaçlarını hayatının merkezine koymak yerine, gerektiğinde bunların önüne geçerek iradesini kullanmasını sağlar. Böylece insan yalnızca kendi çıkarları doğrultusunda hareket eden bir varlık olmaktan çıkar; aklını, vicdanını ve imanını kullanarak daha üstün bir ahlak ortaya koyar.

Yüksek ruh kalitesi, Allah'ın rızasını her şeyin üzerinde tutmakla başlar. Tevekkül, şükür, fedakarlık, sabır, cesaret, nezaket, hizmet ve sevgi ise bu ruh kalitesinin hayata yansıyan güzel sonuçlarıdır. Allah'ın hoşnutluğunu hayatının temel ölçüsü haline getiren insan, nefsinin bencil eğilimlerine teslim olmadıkça ruhunda da güzel bir olgunluk meydana gelir.

İnsanın ulaşabileceği en güzel ruh hali, nefsinin bencil isteklerinden sıyrılarak Allah'ın rızasına yönelmesi ve O'nun hoşnutluğunu kazanma gayreti içinde olmasıdır. Yüce Allah, nefsini terbiye etmiş, imanında derinleşmiş ve Rabbine gönülden teslim olmuş kullarını şöyle müjdelemektedir:

“Ey mutmain (tatmin bulmuş) nefis Rabbine, hoşnut edici ve hoşnut edilmiş olarak dön. Artık kullarımın arasına gir. Cennetime gir.” (Fecr Suresi,27-30)

Bu nedenle gerçek ruh kalitesi, insanın dünyadaki konumu veya sahip olduklarıyla değil, Allah Katı'ndaki değeri ve O'nun rızasını kazanmak için gösterdiği samimiyetle ölçülür. İnsan nefesine ne

kadar hakim olur, sahip olduğu nimetlerin kıymetini ne kadar bilir, başkalarına ne kadar sevgi, fedakarlık ve incelik gösterir ve Allah'ın rızasını ne kadar üstün tutarsa, ruhundaki güzellik ve derinlik de o ölçüde artar. Şüphesiz gerçek huzur ve kurtuluş, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmaktadır.

<https://www.harunyahya.info/makaleler/imanin-hayata-yansiyan-guzelligi-ruh-kalitesi>